

Niityt ja avoimet alueet 2025 - 2034 Viherpalveluohjelman hyväksyminen nähtävillä oloa varten

Kaupunkirakennelautakunta 10.12.2025
8303/10.03.01.00/2025

Valmistelijat / lisätiedot:

kaupunginpuutarhuri Sari Riekkinen puh. 044 718 5711

kaupungininsinööri Ismo Heikkinen puh. 044 718 5656

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

apulaiskaupunginjohtaja KYP Jari Kyllönen

Kaupunkirakennelautakunta hyväksyy "Niityt ja avoimet alueet 2025 - 2034 Viherpalveluohjelma"-ehdotuksen nähtävillä oloa varten.

Päätös

Selostus

Taustaa

Kuopion kaupungin strategia 2030 on olla hyvän elämän pääkaupunki. Yhtenä strategian päämääränä on ilmasto- ja resurssiviisas, kestävästi kasvava ja ympäristöstään ylpeä kaupunki. Tähän päämäärään pääsemiseksi on tunnistettu keskeiset menestystekijät, joista yksi on luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja luontokadon torjunta. Kaupungin strategiaa toteuttaa neljä pääohjelmaa, joista ilmasto- ja resurssiviisas Kuopio 2035 -ohjelman alle luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma sijoittuu.

Kaupungin strategia on paraikaa päivittymässä. Valmistelutyön perusteella samat isot tavoitteet luonnon ja viheralueiden osalta ovat tarpeellisia myös uudessa strategiassa, jolloin tämä työ on helposti kytkettävissä myös päivitettyyn strategiaan.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2024–2030 päätavoitteissa on, että kaupunkivihreän määrä kasvaa ja ekologiset verkostot ovat toimivia ja kattavia. Toimenpiteiksi on määritelty, että kaupunkitekniikan palvelut laatii niityt ja avoimet alueet viherpalveluohjelman, jonka yhtenä tavoitteena on tarkastella keskeisen kaupunkialueen niittyverkostoa mahdollisimman kattavasti.

Lisäksi on tehty valtuustoaloite Kuopiosta pölyttäjäturvallisenä kaupunkina, jossa esitettiin niittyjen määrän lisäämistä ja pölyttäjien huomioimista hoitotoimissa.

Viherpalveluohjelman- niityt ja avoimet alueet tavoitteina on niittyjen määrän lisääminen sekä niittyverkoston kehittäminen.

Laadukkaalla ja tarkoituksenmukaisella kunnossapidolla voidaan lisätä luonnon monimuotoisuutta sekä alueiden tarjoamia ekosysteemipalveluja, kuten virkistyskäyttöä. Tavoitteena on myös kokeilla uusia kunnossapidon keinoja, kuten laidunnusta.

Niittyjen ja peltojen hoito on yleisesti edullisempaa kuin rakennettujen viheralueiden hoito.

Ohjelman toteutus ja valmistelu

Kaupungin hoidossa on nykyisin noin 70 hehtaaria avoimia viheralueita. Lisäksi osa peltoalueista on vuokrattu yksityisille toimijoille. Kaupungin viheralueiden kunnossapidossa on siirrytty RAMS-kunnossapitoluokitukseen.

Viherpalveluohjelmassa ovat mukana kaikki kaupungin omistamat avoimet viheralueet (A) sekä soveltuvat osat suoja- ja vaihettumisviheralueista (R4) ja metsistä (M) keskeisellä kaupunkialueella. Maaseutukeskukset ja kylät eivät ole mukana ohjelmatyössä.

Työssä käsitellään asemakaavoitettujen avoimien viheralueiden ja muiden tunnistettujen niittyalueiden nykytilaa sekä määritellään tavoitetila ja siihen liittyvät konkreettiset toimenpiteet kunnossapidon, viestinnän ja asukasyhteistyön osalta. Tavoitteena on tarkastella ja kehittää keskeisen kaupunkialueen niittyverkostoa mahdollisimman kattavasti yli hallintorajojen. Työn pohjana on toiminut vuoden 2024 alussa valmistunut Avoimet viheralueet esiselvitys. Ohjelman laadinnassa on huomioitu loppuvuonna 2021 kaupungin suunnittelupalveluiden toimesta tehty asukaskysely Kuopion kaupungin avoimista viheralueista.

Työn valmistelemisesta on vastannut ohjausryhmä, jossa oli jäseniä viher- ja virkistysaluesuunnittelusta, kunnossapidosta, asemakaavoituksesta, strategisesta maankäytöstä, alueelliselta ympäristönsuojelupalveluista. Työn on toteuttanut WSP Finland Oy.

Kaupungin niittyverkoston tilaa tarkasteltiin paikkatietoaineistojen avulla. Analyysin pohjalta laadittiin paikkatietopohjainen niittyverkostosuunnitelma. Lisäksi ohjelmatyössä valittiin 37 erityyppistä kohdetta, joihin tehtiin maastokäynti kesällä 2024, ja joista laadittiin kohdekortit.

Ohjelman tavoitteet ja jatkotoimenpiteet

Ohjelman tavoitteena on kehittää keskeisen kaupunkialueen niittyverkostoa suunnitelmallisesti yli hallintorajojen kymmenen vuoden ajanjaksolla. Työtä hyödynnetään kunnossapidon kehittämisessä sekä maankäytön ja kunnallistekniikan suunnittelussa eri tavoitteiden yhteensovittamiseksi. Niittyverkostosuunnitelman avulla voidaan tunnistaa alueita, joissa niittyverkostoa tulee erityisesti vaalia tai vahvistaa. Tavoitteena on kehittää kunnossapitoa niin, että se lisää avoimien viheralueiden luonnon monimuotoisuutta sekä niiden tarjoamia ekosysteemipalveluja, kuten virkistyskäyttöä kulttuuri- ja maisema arvot huomioiden. Toimenpiteinä ovat niittyjen määrän lisääminen, ekologisen laadun parantaminen, kunnossapidon kehittäminen ja seuranta sekä maisemapeltojen viljely. Ohjelma toimii kunnossapidon käytännön työkaluna.

Niityt ovat muutosherkkiä alueita, joten niiden seuranta on tärkeää, joten ohjelmaa ja kohdekortteja tulee päivittää säännöllisesti. Ohjelman toteutuksen ja vuosittaisen seurannan tueksi perustetaan työryhmä, joka seuraa ohjelman toteuttamista vuosittain.

Toimivallan peruste

Kuopion kaupungin hallintosääntö §33.

Vaikutusten arviointi

Niittyverkosto toimii hiilinieluna ja auttaa sopeutumaan ilmastonmuutoksen aiheuttamiin säännöllisiin ilmiöihin, kuten rankkasateisiin ja pitkiin hellejaksoihin. Niityt ovat tehokkaita hulevesien imeyttäjiä ja ne kestävät nurmikoita paremmin kuivuutta.

Niittyverkoston ekologinen ja rakenteellinen laatu paranee niitylajiston elinympäristöjen lisääntymisen ja vahvistumisen kautta. Niityt ja avoimet alueet edistävät luonnonmonimuotoisuuden kehittymistä ja lisäävät pölyttäjien elinympäristöjä.

Kunnossapidon käytännöt kehittyvät ja käyttöön otetaan uusia käytänteitä, kuten laidunnus, niitypolut ja lahoppuun lisääminen.

Hoidettujen nurmikoiden harkittu muuttaminen niityiksi vähentää kunnossapidon tarvetta. Ohjelman avulla monipuolistetaan ekosysteemipalveluja hyvinvoinnin edistämiseksi. Niityt ja muut avoimet alueet tarjoavat asukkaalle monipuolisia maisemallisia elämyksiä, virkistysmahdollisuuksia ja elvyttävät luontokokemuksia.

Liitteet	8303/2025 Raportti, Kuopio viherpalveluohjelma - niityt ja avoimet alueet 2025-2034
	8303/2025 Karttaliite Kuopion viherpalveluohjelma - niityt ja avoimet alueet 2025-2034
	8303/2025 Päätösten vaikutusten ennakoarviointilomake